

Ліна Чернявська
(Єлизаветівка)

**ЕТНОГРАФІЧНІ
ОСОБЛИВОСТІ
СЕЛА ГАННІВКА
БРАТСЬКОГО РАЙОНУ
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Одним із найважливіших виявів народу є його традиційно-побутова культура. На території Миколаївщини вона формувалася упродовж багатьох століть. Мальовнича природа Причорномор'я викликала в багатьох людей різних поколінь творчі пориви до літератури, мистецтва, винахідництва. Братчани пишаються тим, що на території району жив І. Карпенко-Карий, народилися П. Саксаганський, М. Садовський, М. Садовська-Барілотті, М. Бенардос.

Наше село Ганнівка (Безродне) – поселення давнє. Його, як зимівник для охорони південних кордонів Росії, заснували запорожці в першій половині XVIII ст. Належало село спочатку до Бобринецького повіту Херсонської губернії, потім до – Єлизаветградської. За місцевою легендою, поселення заснувала бездітна поміщиця Ганна Петрівна Безродня. За проектом італійського архітектора Бенардотті вона побудувала 1844 р. однопрестольну церкву Успіння Пресвятої Богородиці. У Кіровоградському державному архіві зберігається єдина «Метрична книга Бобринецького повіту поміщицького містечка Ганнівки Успенської церкви за 1851 р.», яку вели священник «Василий Карпов Яворский та дьякон Феодор Стефанов Любинский». Гортаючи сторінки цієї книги, можна побачити знайомі прізвища: Бабенко, Безверхий, Галущенко, Варяниця, Карпов, Петренко, Солнцев та ін.¹ Церква стояла на найвищому місці в селі. Очевидці згадували, що це був гарний храм із куполом і хрестом, вівтарем, іконостасом, з високим склепінням, колонами, описували також речі культового призначення, ікони, вівтар. Біля

церкви ховали знатних і багатих жителів села. За переказами від неї вів підземний хід до села Костувате.

У 80-х роках минулого століття церкву зруйнували. Після її знищення збереглися лише надгробні плити. Іконостас та інші церковні предмети було передано до церкви села Новокрасне Арбузинського району.

1893 р. в селі діяли паровий млин, «нефтяная мельница», тупчак (вітряк з кінним приводом), олійня, п'ять кузень. Більша частина населення займалася землеробством та скотарством. Переважало свинарство, конярство і розведення великої рогатої худоби – корів і волів.

Жителі села займалися також різними промислами – переважано прядінням і ткацтвом. Довгими осінніми вечорами збиралися жінки та дівчата біля каганця, і вмілі руки майстринь пряли пряжу. Коноплі м'яли, чесали, пряли нитки. Як домашній промисел ткацтво було поширене скрізь. У кожній хаті був ткацький верстат, лише в поодиноких випадках дехто не міг виткати товсте полотно, рядно або тканину для мішків. У сільському музеї представлено дерев'яні гребені різних розмірів, кругла залізна щітка (дергальна) для розчісування пряжі, чесальна щітка з кінського волосіння для остаточного очищення волокна, куделя з конопель, веретена, рубель для прасування білизни. Тривалий час визначною майстринею-ткалею вважали Мельник Хотину.

Майже в кожній оселі жінки у вільний від основної роботи час займалися вишиванням. У місцевій вишивці переважають рослинні орнаменти, найпоширеніші техніки вишивання – хрестик та гладь. У ХІХ ст. були розповсюджені рушники сюжетні та епіграфічні (з написами). Рушники використовували в побуті та сімейній обрядовості. Ними прикрашали ікони, сімейні фотокартки. У музеї зберігається рушник (довжина 135 см, ширина 35 см), вишитий квітковим орнаментом технікою хрестик; з лицьової сторони вишито «ЕЛЕНА. ИВАН». Також є ляний рушник, якому понад сто років; чоловіча сорочка, вишита червоно-чорними ромбами; жіноча сорочка з домотканого полотна, вишита трояндами червоною та чорною заповлочною.

У кожній селянській родині користувалися великою кількістю господарського начиння. У музеї розміщено різно-

манітні горщики, у яких готували їжу; рогачі, якими витягали горщики з печі; коцюба для вигортання золи, дерев'яне барильце для води, ополоник, дерев'яна ступа (висота 75 см, діаметр 35 см).

Відійшли в минуле ремесла, якими займалися жителі села: ткацтво, чоботарство, ковальство та інші. Але повертаються люди до свого минулого в інших ремеслах, наприклад, у вишивці, займаються також в'язанням віників, копанням колодязів, муруванням печей. У Ганнівській загальноосвітній школі в кабінеті української мови, у якому проводять уроки народознавства, є макет української хати.

Кращі традиції, обряди, звичаї, зразки усної народної творчості села, що мають глибоке народне коріння, на сучасному етапі зберігаються та розвиваються, доповнюються інноваціями, залишаючись невід'ємною складовою сучасного культурного розвитку селян.

¹ КОДА. – Ф. 146, оп. 1, № 1. Церква Успіння Пресвятої Богородиці с. Ганнівка Бобринецького повіту Херсонської губернії.